

Till Regeringen/Arbetsmarknadsdepartementet

a.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:

a.arm@regeringskansliet.se

Diarienummer (A2025/00628)

Remissvar – Ny arbetsmiljöstrategi (SOU 2025:73)

Inledning

Sveriges Företagshälsor är företagshälsovårdens branschorganisation i Sverige. Föreningen är en ideell och obunden organisation som bildades 1985 för att tillvarata företagshälsovårdens intressen. Föreningen organiserar den övervägande majoriteten av landets företagshälsor. Medlemmarna finns inom stat, kommun och region, inbyggda i större privata företag och på den privata marknaden. Tillsammans med våra medlemmar strävar vi efter ett hälsosamt, säkert och stimulerande arbetsliv för alla som arbetar.

Vi tackar för möjligheten att lämna synpunkter på SOU 2025:73 – En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv. Vi delar utredningens bedömning att arbetsmiljöpolitiken behöver en långsiktig inriktning som möter ett mer komplext och snabbt föränderligt arbetsliv, med ökade organisatoriska och sociala utmaningar, digitalisering och nya anställningsformer.

Sveriges Företagshälsor är företagshälsovårdens branschorganisation. Tillsammans med våra medlemmar strävar vi efter att landets arbetsgivare ska få, effektiva och attraktiva organisationer med insatser som stödjer en god arbetsförmåga. Vilket också innebär att medarbetarna ska få ett hälsosamt, säkert och stimulerande yrkesliv.

Övergripande synpunkter

Ett förebyggande och systematiskt arbetsmiljöarbete:

Strategin har ett tydligt fokus på förebyggande arbete, tidiga insatser och ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Det är helt centralt för att minska ohälsa, stödja återgång i arbete och främja ett hållbart arbetsliv.

Samverkan och kunskapsstöd:

För att strategin ska kunna genomföras effektivt krävs starkare stöd till arbetsgivare i deras arbetsmiljöarbete, detta gäller oavsett storlek och sektor. Hela arbetslivet behöver tillgång till tvärvetenskaplig expertis inom arbetsmiljöområdet. Här fyller företagshälsovården med sin kompetens inom arbetsorganisation, beteendevetenskap ergonomi, hälsovetenskap, medicin, rehabilitering och arbetsmiljöteknik* en viktig funktion som en oberoende kunskaps- och expertresurs inom arbetsmiljö, arbetsanpassning och rehabilitering. För att fylla denna viktiga funktion behöver dock kompetensförsörjningen inom företagshälsovården prioriteras, speciellt avseende tilläggspecialiteten i arbetsmedicin

Styrning och uppföljning av strategin:

Givet att strategin påverkar flera olika politikområden vill vi betona vikten av att en nationell samordningsfunktion inrättas och att Statskontoret får i uppdrag att följa upp den nya arbetsmiljöstrategin i sin helhet.

Synpunkter kopplade till genomförandet

Företagshälsovårdens roll i strategins genomförande:

Strategin anger att arbetsmiljöarbetet behöver stärkas bland annat genom kunskap, samverkan och stöd till arbetsgivare. Företagshälsovården kan bidra till detta genom att sprida och tillämpa evidensbaserad kunskap, stödja tidiga och förebyggande insatser, medverka i utveckling av arbetsanpassning och rehabilitering samt bidra till uppföljning och lärande i arbetslivet. Vi föreslår att strategin kompletteras med en tydlig markering av företagshälsovårdens potential och behovet av att arbetsgivare ska använda denna resurs när verksamhetens risker eller behov motiverar det i enlighet med gällande lagar och förordningar*.

Kompetensförsörjning inom företagshälsovården och arbetsmedicin:

Företagshälsovården är en viktig del av arbetslivets kunskapsinfrastruktur, men står inför betydande kompetensutmaningar. Det gäller särskilt tillgången till specialister i tilläggspecialiteten i arbetsmedicin, (företagsläkare), men även för andra kompetenser. Bristen på utbildningsvägar, långsiktiga satsningar och bristande finansiering riskerar att försvaga den kunskapskapacitet som krävs för att strategin ska kunna genomföras.

Att det råder en kompetenskris inom företagshälsan är ett känt problem. Av drygt 1100 specialister i arbetsmedicin är i dag mer än 900 över 65 år. Tyvärr berör inte utredningen detta faktum eller vad som händer med arbetslivets kunskapsinfrastruktur om av att denna specialitet försvinner.

Frågan om tilläggspecialiteten i arbetsmedicin har utretts ett antal gånger genom åren, Myndigheten för arbetsmiljökunskap (MynAk) har slagit fast att: "Det finns ett stort behov av utbildningar för samtliga yrkeskategorier inom företagshälsovården och på akuta behov av utbildningar för arbetsmiljöingenjörer och företagsläkare". Enligt ett flertal utredningar, inklusive myndighetens egen rapport "Företagshälsovårdens kompetensförsörjning", kan flera av de utmaningar som ligger till grund för det ansträngda läget när det gäller kompetensförsörjningen kopplas till den aktuella och sedan en längre tid tillbaka rådande utbildningssituationen" (MynAk). MynAk lämnade 2024 in ett [förslag till regeringen](#) för att lösa kompetenskrisen.

I detta sammanhang vill vi också förtydliga att Karolinska Institutet inte har något uppdrag som omfattar kompetensförsörjningen av läkare med tilläggspecialiteten i arbetsmedicin. Det uppdrag KI har fått, att förbereda inordnandet av den del av Myndigheten för arbetsmiljökunskaps verksamhet som avser att följa och främja företagshälsovården, gäller endast andra delar av kompetensförsörjningen.

Vi föreslår därför att utredningen kompletteras med en skrivning om att regeringen ska ge Karolinska Institutet (eller annan lämplig myndighet) i uppdrag att samordna anordnandet av utbildningen i tilläggspecialiteten i arbetsmedicin, samt att regeringen avsätter erforderliga medel för detta.

En långsiktigt hållbar kompetensförsörjning, inklusive av läkare med tilläggspecialitet i arbetsmedicin, är en förutsättning för att de mål som formuleras i den nya arbetsmiljöstrategin ska kunna uppnås.

Uppföljning och lärande:

Vi tillstyrker utredningens betoning på behovet av systematisk uppföljning och kunskapsspridning. Företagshälsovården kan bidra med värdefulla data och erfarenheter i detta arbete, särskilt vad gäller effekter av förebyggande och arbetsanpassande insatser.

För att nödvändig kunskap för strategins genomförande ska finnas tillhanda i arbetslivet föreslår vi dessutom att regeringen utvecklar en nationell plan för kompetensförsörjningen inom företagshälsovården, ett uppdrag som ska inkludera alla nödvändiga kompetenser inklusive specialister i tilläggspecialiteten i arbetsmedicin

Sammanfattning

Vi välkomnar den föreslagna arbetsmiljöstrategin och instämmer i att den markerar en viktig ambitionshöjning för ett hållbart arbetsliv. Vi vill särskilt framhålla:

- Vikten av att företagshälsovårdens roll som kunskapsbärare och stödresurs lyfts fram,
- behovet av långsiktig kompetensförsörjning inom företagshälsovården och arbetsmedicin, och
- att regeringen säkerställer att Karolinska Institutet eller annan myndighet ges uppdrag och resurser att samordna anordnandet av utbildning inom tilläggspecialiteten i arbetsmedicin.

Avslutning

Genom att stärka kopplingen mellan strategins genomförande och tillgången till kvalificerad företagshälsovård kan Sverige bättre nå målen om ett säkert, inkluderande och hållbart arbetsliv.

* Vägledning till Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete, AFS 2023:1

Vänliga hälsningar,

Peter Munck af Rosenschöld, VD

Sveriges Företagshälsor